

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (ONLINE)

№7 (3) 2023

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES

ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ

ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ

ELECTRONIC JOURNAL

ISSN: 2181-1342 (Online)

Сайт: <https://scienceproblems.uz>

DOI: 10.47390/SCP1342V3I7Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 7 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш

ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарқанд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Таҳририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами бериледи.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

- Usmonov Axrorjon Rustamjon o'g'li*
AMALIY SAN'AT BILAN BOG'LIQ NOMODDIY MADANIY MEROSLAR 9-15
- Зоҳидов Қобилжон Тоиржонович*
ИЛК АРАБ-МУСУЛМОН ДАВЛАТ БОШҚАРУВИДА МАДИНА ШАҲРИНИНГ ЎРНИ 16-20
- Siddiqov Mirshod Baxtiyorovich*
SOVET HOKIMIYATINING QORAQALPOG'ISTON ASSRDA IJTIMOIIY TA'MINOT
SIYOSATI 21-26
- Хайназаров Баҳромжон Бахтиёрович*
КАСПИЙОРТИ ВИЛОЯТИДА ТУБ БЎЛМАГАН АҲОЛИ ЭҲТИЁЖЛАРИ УЧУН ТАЪЛИМ
ТИЗИМИНИНГ ЖОРИЙ ЭТИЛИШИ ТАРИХИДАН
(XIX АСР ОХИРИ – XX АСР БОШЛАРИ) 27-32
- Мансуров Музаффаржон Шарифжон ўғли*
СОВЕТ ҲОКИМИЯТИ ЙИЛЛАРИДА МАДАНИЙ ТАДБИРЛАРНИНГ ТУРИЗМ ТАРҒИБОТИДА
ТУТГАН ЎРНИ 33-41
- Bobodustov Bobur Mirzaboyevich*
ZARAFSHON DARYOSIDAGI SUV AYIRG'ICH TIZIMLARINI TA'MIRLASHGA ROSSIYA
IMPERIYASI MA'MURIYATINING MUNOSABATI 42-47
- Саидбобоева Гулзора Нематжоновна*
XX АСРНИНГ 30–50-ЙИЛЛАР ДАВРИЙ МАТБУОТ МАТЕРИАЛЛАРИ – РЕСПУБЛИКАНИ
ЭЛЕКТРЛАШТИРИШГА ОИД МАНБА 48-55

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

- Казаков Олим Сабирович*
ЕТАКЧИЛИК ТАЪСИРИДА БОШҚАРУВНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ 56-60
- Utkirov Abbos Meyliyevich*
CHALLENGES IN IMPLEMENTING TQM IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 61-67
- Umronov Eldorbek Sodirovich*
TURISTIK KORXONALAR DOIRASIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA
RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI 68-76
- Норбоев Аллаёр Исмоилович, Тулкинов Гайрат Кадинович*
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И НАПРАВЛЕНИЯ МЕНЕДЖМЕНТА В РАЗВИТИИ МОЛОДЁЖНОГО
ТУРИЗМА 77-82
- Xolmurotov Fozil Saribayevich*
MINTAQADA AHOLI TURMUSH FARAVONLIGINI OSHIRISHDA QISHLOQ XO'JALIK
MAHSULOTLARINI YETISHTIRUVCHI SUBYEKTLAR RO'LINI BAHOLASH 83-91
- Худайназарова Дилором Хайруллаевна*
ТЎҚИМАЧИЛИК САНОАТИ КОРХОНАЛАРИНИНГ ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ ДОИРАСИДАГИ
РИСКЛАРИНИ СТРАТЕГИК ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ИСТИҚБОЛЛАРИ 92-100

Гойипназаров Санжар Баходирович
СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТНИ ЖОРИЙ ЭТИШ НАТИЖАСИДА МЕХНАТ БОЗОРИДАГИ
ЎЗГАРИШЛАР101-110

Baxtiyorov Asrorbek Azizjon o'g'li
BANK MENEJMENTI ASOSLARI, UNING IQTISODIY MOHIYATI111-119

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Юлдашев Фаррух Абдурахманович
АХБОРОТЛАШГАН ЖАМИЯТДА ЭХТИЁЖ ВА МАНФААТЛАРНИНГ ЎЗАРО УЙҒУНЛИК
ХУСУСИЯТЛАРИ120-126

Тожибоев Сарвар Пулатжон ўғли
ДАВЛАТ ХИЗМАТИ ТУШУНЧАСИНИНГ МАЗМУН-МОҲИЯТИ ВА УНИНГ ҲУҚУҚИЙ
АСОСЛАРИ127-132

Ismatov Shohruhbek Murod o'g'li
YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY DAVLAT BARPO ETISH VA UNING G'OYAVIY MAFKURAGA
ASOSLARI133-137

Abdullayev Temur Bobir o'g'li
TIL VA TAFAKKUR DIALEKTIKASINING BILISH JARAYONIDAGI ROLI138-143

Islamov Kamol Tashkulovich
UYG'ONISH DAVRI DUNYOQARASHIDA DINIY VA DUNYOVIY YONDASHUVLAR
NISBATI 144-150

10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Isanova Feruza Tulqinovna
O'ZBEK TILI XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARINING FUNKSIONAL
XUSUSIYATLARI151-160

Ro'ziyev Elbek O'rol o'g'li
AMIR TEMUR VA TEMURIY HUKMDORLAR YORLIQLARIDA SIYOSIY NUTQ SHAKLLARINING
QO'LLANILISHI161-167

Мухамедова Феруза Баходир кизи
ФОРМИРОВАНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ СИСТЕМЫ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ
А. КИМА.....168-174

Abdullayev Ikramjon Xashimdjanoich
TILSHUNOSLIKDA SO'Z VA SO'Z TURKUMLARI: TADQIQI VA TAVSIFI175-180

Tagayeva Sayyora Ulashovna, Inoyatillo Ozoda
FIZIKA FAKULTETI TALABALARIGA NEMIS TILINI O'QITISHDA INNOVATSION
METODLARINING QO'LLANILISHI181-185

Egamberdiyeva Mohidil Gulomjon qizi
MADANIYATLARARO MULOQOTDA NUTQIY ETIKETNING ANTROPOSENTRIK
TADQIQI186-190

12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР

- Жавлиев Нурали Баходирович*
МАЪМУРИЙ-ҲУҚУҚИЙ НИЗОЛАР ТУШУНЧАСИ ВА МАЗМУН-МОҲИЯТИ191-195
- Узакова Гўзал Шариповна*
БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ МАҚСАДЛАРИГА ЭРИШИШДА СУВ РЕСУРСЛАРИДАН
ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ (ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТЛАРИ).....196-204
- Usmanov Alisher Tolmasovich*
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MA'MURIY HUQUQBUZARLIK TO'G'RISIDAGI ISHLARNI
YURITISHNING SODDALASHTIRILGAN TARTIBI: MUAMMOLAR VA TAKLIFLAR205-213
- Авезова Элеонора Парахатовна*
РАВНОЕ ПРАВО ГРАЖДАН НА ПОСТУПЛЕНИЕ В ГОСУДАРСТВЕННУЮ ГРАЖДАНСКУЮ
СЛУЖБУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН214-218
- Мукумов Бобур Мелибой угли*
ОЦЕНКА РЕГУЛИРУЮЩЕГО ВОЗДЕЙСТВИЯ ПРОЕКТОВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫХ
АКТОВ ПО ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ТЕХНОЛОГИЙ БЛОКЧЕЙН. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ
.....219-224
- Туракулова Назира Абдишукуровна*
СТАРТАП ЛОЙИҲАЛАРИНИ ТУЗИШ ВА МОЛИЯЛАШТИРИШ ТАРТИБИ:
ДАВЛАТ ВА НОДАВЛАТ НУҚТАИ НАЗАРИДАН225-232

13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

- Хўжамкелдиев Гафур Султон ўгли*
СПОРТ МАШҒУЛОТЛАРИ ЖАРАЁНЛАРИДА ТИКЛАНИШНИНГ АҲАМИЯТИ233-237
- Aziz Hasanovich Rajabiy*
BO'LAJAK VOKAL O'QITUVCHILARINING INTELLEKTUAL-IJODIY FIKRLASH QOBILIYATINI
RIVOJLANTIRISH238-242
- Malikova Sevar Samatovna*
BO'LAJAK XOR RAHVARLARINING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH243-246
- Васильченко Ольга Анатольевна*
ТЕХНОЛОГИИ РАЗВИТИЯ ВОКАЛЬНО-ХОРОВЫХ НАВЫКОВ247-251
- Хојитуроdова Маhлийохон Kenjavoy qizi, Inomov Faxriddin O'rmonjonovich*
AN INNOVATIVE APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' MOVEMENT SKILLS
AND COMPETENCIES IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES252-257
- Асадуллаева Наргиза*
БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ФАОЛ ФУҚАРОЛИК КОМПЕТЕНЦИЯСИНИ
МУСТАҲҚАМЛАШГА ҚАРАТИЛГАН ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ЖАРАЁННИ
РИВОЖЛАНТИРИШ ОМИЛЛАРИ258-265
- Mamadova Feruzaxon Mirzaaxmad qizi*
BO'LAJAK JISMONIY MADANIYAT MUTAXASSISLARINING PEDAGOGIK MADANIYATI VA
KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK MODELI266-272

<i>O'ktamova Navruza Botir qizi</i> BO'LAJAK JURNALISTLARGA INGLIZ TILINI O'QITISHDA SOTSIOLINGVISTIK KOMPETENSIYANI TAKOMILLASHTIRISH (SIYOSIY-IJTIMOIIY MATNLAR MISOLIDA)	273-277
<i>Humonjonov Shoxzodbek Dilshodjon ўғли</i> ОЛИЙ ТЕХНИКА ТАЪЛИМИДА МЕХНАТ МУҲОФАЗАСИ ВА ТЕХНИКА ХАВФСИЗЛИГИ ҚОИДАЛАРИНИ ЎҚИТИШДА ЭЛЕКТРОН МЕТОДИК АСОСЛАРИНИНГ ИЛМИЙ АҲАМИЯТИ	278-287
<i>Xuramov Ilxom Panjiyevich</i> PROFESSIONAL TA'LIM TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YUZASIDAN ISLOHOTLARNI JADALLASHTIRISH VA KASBIY KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH	288-292
<i>Azizbek Umarov</i> MEDIATA'LIM – TALABALARNING MEDIA MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN FAN TARMOG'I SIFATIDA	293-299
<i>Saidova Zilola Gadoymurodovna</i> TA'LIM INTEGRATSIYASINING AYRIM MASALALARI	300-307
<i>Raxmonova Gulrux Ulashevna</i> O'ZBEK XALQINING MILLIY HARAKATLI O'YINLARIDAN JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	308-312
<i>Boynazarova Sayyora Ruzikulovna</i> BIOLOGIYA O'QITUVCHISI KASBIY KOMPETENSIYALARI VA KOMPETENTLIGINI MONITORING QILISHNING MAVJUD METODIKASI VA UNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	313-317
<i>Shermuhammadov Bahodirjon, Xasanova Ozodaxon Qurvonali qizi</i> MDH OLIMLARI TOMONIDAN CHET TILLARNI O'RGANISHDA UCHRAYDIGAN XATOLAR MAVZUSIDA OLIB BORGAN TADQIQOTLAR TAHLILI	318-323
<i>Abdusalimova Nargizaxon Olimjon qizi</i> MAKTAB TA'LIM TIZIMIDA STEAM TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANIB FIZIKA DARSLARINI TASHKIL ETISHNING AFZALLIKLARI	324-329
<i>Shafiyeva Elnara, Murotmusaev Komiljon Buribaevich</i> THE CHARACTERISTICS OF MENTAL HEALTH IN ELDERLY PEOPLE	330-349

Baxtiyrov Asrorbek Azizjon o'g'li,
Farg'ona Politexnika Instituti,
"Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrası, assistenti,
e-mail: bakhtiyorovasror3008@gmail.com. +998 91 118 27 20.

BANK MENEJMENTI ASOSLARI, UNING IQTISODIY MOHIYATI

Annotatsiya. Zamonaviy bank tizimining barqaror rivojlanish uning eng oqilona boshqarish tizimi bilan asoslanadi, buning samarali yechimlaridan bir bank menejmenti hisoblanadi. Biz ushbu maqolada doirasida bank menejmentining nazariy asoslari, uning elementlari va iqtisodiy mohiyati to'g'risida fikr yuritdik.

Kalit so'zlar: bank, bank faoliyati ichki nazorati, boshqaruv tizimi, menejment, moliyaviy menejment, bankning likvidlikni boshqarish, xodimlarni boshqarish, moliyaviy barqarorlik.

Bakhtiyorov Asrorbek,
Fergana Polytechnic Institute,
Assistant, Department of Accounting and Audit,

FUNDAMENTALS OF BANKING MANAGEMENT, ITS ECONOMIC ESSENCE

Abstract. The sustainable development of the modern banking system is justified by its most rational management system, one of the effective solutions of which is banking management. In this article, we have been thinking about the theoretical foundations of banking management, its elements and economic essence.

Keywords: bank, internal control of banking activities, management system, management, financial management, liquidity management in the bank, personnel management, financial stability.

Бахтиёрв Асрорбек Азизжон угли,
Ферганский Политехнический Институт,
ассистент, кафедры "Бухгалтерский учет и аудит",

ОСНОВЫ БАНКОВСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА, ЕГО ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ

Аннотация. Устойчивое развитие современной банковской системы оправдано ее наиболее рациональной системой управления, одним из эффективных решений которой является банковский менеджмент. В рамках данной статьи мы размышляли о теоретических основах банковского менеджмента, его элементах и экономической сущности.

Ключевые слова: банк, внутренний контроль банковской деятельности, система управления, менеджмент, финансовый менеджмент, управление ликвидностью в банке, управление персоналом, финансовая устойчивость.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SCP1342V3I7Y2023N14.1>

Kirish. Turli subyektlar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarda eng samarali moliyaviy vositachi sifatida tijorat banklarining roli va ahamiyati bugungi kunda yuksakdir, zero xar bir subyektning muvaffaqiyatli ishlash uchun samarali tijorat tizimiga muhtoj.

Iqtisodiyotning rivojlanishining bugungi bosqichida bankning normativ-huquqiy talablarini kuchaytirish hamda bank bozorida raqobatning rivojlanishi, zamonaviy banklar ichki boshqaruv mexanizmlarini o'zgaruvchan tashqi sharoitlarga moslashtirish muammosi vujudga keltirdi. Yuzaga kelgan muammoli masalalarni hal qilish uchun bank faoliyatini malakali boshqaruv xodimlari bilan ta'minlash vazifasi turibdi.

Bank tizimi nafaqat banklarni, balki bank bo'lmagan (ixtisoslashgan) kredit tashkilotlarini ham o'z ichiga olgan kredit tizimining bir qismidir [8]. Ular qonunda nazarda tutilgan alohida bank operatsiyalarini amalga oshirish huquqiga ega.

So'nggi yillarda iqtisodiyotda yangi tartibga solinmagan subyektlar paydo bo'ldi, ular bozorning butun segmentlarini bank infratuzilmasidan tortib olib, yanada kengroq analitik texnologiyalarni yoki ilgari faqat bank tizimining vakolati bo'lgan qulay va "tezkor" naqd pulsiz to'lov texnologiyalarini taklif qilmoqdalar.

Bugungi kunda moliyaviy (tijorat) mobil texnologiyalar rivojlanishi kelajakda bank muassasalarini bozordan chiqarib yuborish uchun jiddiy xavf bo'lishi mumkin. Buning sababi shundaki, tijorat banklari moliyaviy nobank muassasalaridan farqli o'laroq, davlat tomonidan qat'iy tartibga solinadigan tizim bo'lib, jiddiy zaxira yukini "ushlab turishadi" [12]. Yangi tranzaksion kompaniyalar bunday xarajatlarni talab qilmaydi. Tijorat banklari bozor muhitidagi o'zgarishlarga faol javob berishlari va ko'p tarmoqli innovatsion institutga aylanishlari kerak.

Iqtisodiy dunyo tobora murakkablashib bormoqda va bugungi kunda nafaqat banklar naqd pulsiz to'lovlar uchun to'lov agentlari hisoblanadi [13]. Bularning barchasi banklarning raqobatbardosh sohasini kuchaytiradi, bunda bank biznesi kam daromad keltiradigan sohaga aylanib qoladi.

Samarali bank tashkiloti statik bo'lishi mumkin yemas. U iqtisodiy muhitdagi o'zgarishlarga tezda javob berishi, ularning ahamiyatini anglashi, maqsadlariga erishishga yordam beradigan eng yaxshi javobni tanlashi va sezilarli ta'siriga samarali javob berishi kerak.

Bank ochiq dinamik tizim bo'lib, tashqi dunyo bilan faol hamkorlik qiladi, omonatlarni kreditlar va investitsiyalarga aylantiradi, foydani rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, dividendlar va soliqlarni to'lash uchun ishlatadi.

Ochiq tizimlar murakkablik va differentsiatsiyani oshirishga moyildir. Ochiq tizim har doim o'sib borishi bilan o'z elementlarining tor ixtisoslashuviga va strukturaning murakkablashishiga, chegaralarini kengaytirishga yoki kattaroq chegaralarga ega yangi supersistemani yaratishga moyil bo'ladi.

Yuqoridagilarni hisobga olib zamonaviy bank tizimlarida, yangi ixtisoslashtirilgan bo'limlar tashkil etilmoqda, shulardan biri sifatida bank menejmenti yo'nalishi tashkil etilmoqda.

Bank menejmenti-bu muayyan tuzilmalar tomonidan amalga oshiriladigan muayyan boshqaruv tashqi va ichki o'zaro munosabatlarning murakkab ilmiy tizimidir. Bank menejmenti

makroiqtisodiy foyda olish uchun muomalada bo'lgan kredit mablag'larining o'z vaqtida va doimiy harakatlanishini kafolatlaydi.

Bank sohasidagi ko'plab xatolarning sabablari, birinchi navbatda, bank boshqaruvini noto'g'ri tashkil yetish va noto'g'ri strategiyada yotadi [14]. Ko'pincha bankda menejment qabul qilingan jahon amaliyoti o'rniga boshqaruv faoliyati haqidagi o'z qarashlariga asoslanadi. Hal qilinmagan ichki muammolarning mavjudligi, bo'limlarning muvofiqlashtirilmagan ishi muammolarni to'playdi va salbiy oqibatlariga olib keladi.

Bank menejmenti boshqaruvning alohida turi sifatida belgilanadi, uning maqsadlari maksimal foyda olishdan tashqari, bir qator tegishli masalalarni hal qilishni ham o'z ichiga oladi [9]. Bank menejmentining asosiy vazifasi aniq usullar va mavjud potensialni maqbul qo'llash yordamida joriy va maqsadli vazifalarni hal qilishdir.

Muvaffaqiyatli bank boshqaruvi bilan bog'liq mavjud muammolarni hal qilish strategik maqsadga asoslangan yaxlit tizimni yaratishdir. Uning mohiyati bankning barqaror, raqobatbardosh ishlashini uzoq muddatli ta'minlash, mijozlarning ehtiyojlarini to'liq qondirish, yeng yangi ma'lumotlar, xalqaro darajadagi innovatsion bank texnologiyalaridan foydalangan holda erkin bozor bo'shliqlarini rivojlantirishdan iboratdir.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Milliy va jahon tajribasiga asoslangan holda, bank tizimi bir vaqtning o'zida mamlakat iqtisodiyoti rivojlanishiga hamda jismoniy va yuridik shaxslarning manfaatlari o'z ichiga oladigan, turli salbiy ta'sirini himoya qilish, moliyaviy zarbalarga chidamli soha bolishi darkor. Aynan shu nuqtai nazardan bank menejmenti muhim rol o'ynaydi. Bu jarayonda biz bank menejmenti tushunchasini chuqur anglashimiz kerak.

Ushbu maqola doirasida bu boradagi olimlar qarashlarni o'rganildi misol uchun yurtimiz olimlari O.A Ortiqov va I.Ya Qulliyev o'zining "Bank menejmenti va marketingi" nomli o'quv qo'llanmasida "bank menejmenti — bu banklar faoliyatida xodimlarni, moliyaviy xizmat va operatsiyalarni hamda bankning moliyaviy natijalarini boshqarish shakli, vositalari va maxsus bilimlar yig'indisidir. Bank menejmenti boshqaruv faoliyatining obyekt bo'lib, nazariy va amaliy soha hisoblanadi" [1; 9-b] deb tariflagan.

Rus olimlari Ye.G. Shershneva va Ye.S. Kondyukova "Bank menejmenti" nomli o'quv qo'llanmasida "Bank menejmenti-bu bozor sharoitida va tashqi muhitning noaniqligida bank maqsadlariga erishishga qaratilgan boshqaruv jarayonini ta'minlaydigan mustaqil kasbiy faoliyat turi" [2; 16-b] deb tariflagan.

Yana bir nechta rus olimlari muallifligidagi "Bank menejmenti" nomli darsligida "Bank menejmenti — bu mikro va makroiqtisodiy afzalliklarga erishish uchun kredit resurslari harakatining uzluksizligi va o'z vaqtida bajarilishini ta'minlaydigan tegishli tashkiliy tuzilmalar tomonidan amalga oshiriladigan boshqaruv ta'sirlari tizimi [3; 40-b] deb tariflagan.

Mahalliy olimlarimizdan A.A.Azlarova va M.M. Abduraxmanova "Bank marketingi va menejmenti" nomli o'quv qo'llanmasida "Bank kapitalining hisob-kitob qilingan rentabelligi va harakatining samaradorligini ta'minlagan holda xizmat iste'molchilarining ehtiyojlarini qondirish menejmentning birinchi darajali vazifasiga aylanmoqda. Menejment jarayoni barcha bosqichlarda uning axborot tarkibiga bog'liq bo'ladi, shu sababli tijorat banki boshqaruvi tizimidagi jahon tendensiyasini marketingi menejment" [4; 11-b] deb belgilashgan.

Rus olimi P.P. Kovalev: "Strategik bank menejmenti-bu kelajakdan hozirgi kunning o'ziga xos ko'inishi. Kelajakka qarash hozirgi kunda amalga oshirilayotgan bank jarayonlarini

bank tizimining “yorqin” kelajagini ta’minlaydigan tarzda tashkil yetishga imkon beradi” [5 ;44 b].

Professor J. Sinki bankning moliyaviy boshqaruv obyektlariga e’tibor qaratadi hamda u “Bank menejmenti — joylashtirish samaradorligi prinsipini yig’ilgan mablag’larni eng tejamkor investitsiya loyihalariga yo’naltirish, tranzaksiyalar qiymatini yoki moliyaviy operatsiyalar narxini minimallashtirish orqali xarajatlar samaradorligi prinsipi, shuningdek axborot prinsipi yoki bank moliyaviy menejmentining narx samaradorligi qimmatli qog’ozlar kotirovkalarining ma’lum va kiruvchi ma’lumotlarni aks ettirish qobiliyati sifatida” ko’rib chiqadi [6, 26-27 b].

Bizning fikrimizcha yuqoridagi olimlarning fikrlaridan shuni xulosa qilish mumkinki bank menejerlarining asosiy vazifasi bank muassasasini boshqarishning taniqli va yangi tizimlarini rivojlantirish, shu bilan birga bank ichida ham, uning faoliyatidan tashqarida ham sodir bo’layotgan jarayonlarga e’tibor qaratish lozim. Biroq, amaliyot shuni ko’rsatadiki, bugungi kunda deyarli har bir bank boshqaruvning umum e’tirof etilgan nazariyalari tizimiga va menejmentning ilmiy asoslariga emas, balki faqat vaziyatni individual idrok etish asosida bank menejmenti tizimini yaratmoqda. Shu munosabat bilan, bank tizimini shakllantirishning dastlabki bosqichiga mos keladigan tijorat bankini intuitiv boshqarish davri bank boshqaruvining xalqaro tajribasiga, o’tish davri iqtisodiyoti sharoitida asosiy vazifa bo’lgan banklarni boshqarish nazariyasining mahalliy rivojlanishiga asoslangan boshqaruv bilan almashtirilishi kerak [15]. Shunday qilib, bank menejmentining maqsadlari bank faoliyatining maqsadlari bilan belgilanadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotning maqsadi bank menejmentining rolini, uning asosiy elementlari va iqtisodiy mohiyatini o’rganishdan iborat bo’lib, uning nazariy asoslari maqolada muhokama qilinadi hamda takomillashtirish bo’yicha xulosalar shakllantiriladi. Ishda tahlil, statistik va grafik tadqiqotlar usullari qo’llaniladi. Bank menejmentining asosiy funksiyalari, tarkibiy qismlari, yo’nalishlari, kredit tashkilotida u tomonidan hal qilingan vazifalar tahlil qilinadi.

Tahlil va natijalar. Bank menejmenti umuman strategik va taktik rejalashtirish, tahlil qilish, tartibga solish, bank faoliyatini nazorat qilish, moliyaviy menejment, marketing faoliyati, bank operatsiyalari bilan shug’ullanadigan xodimlar bilan bog’liq munosabatlarni boshqarishdir. Boshqacha qilib aytganda, bu pul resurslarini shakllantirish va ulardan foydalanish bilan bog’liq munosabatlarni boshqarish, ya’ni bank sektorida ishlaydigan xodimlarni moliyaviy boshqarish va boshqarishning o’zaro bog’liq to’plamivshk.

Bank menejmenti-bu mijozlarning moliyaviy rivojlanishi uchun eng qulay shart-sharoitlarni yaratish maqsadida yangi bozorlarni shakllantirish va turli xil bank xizmatlari operatsiyalarini amalga oshirish uchun bank, individual ijrochilarning manfaatlariga ta’sir qilish jarayoni.

Bank boshqaruvi doimiy o’zgaruvchan sharoitlarda bankni tashkil yetish va boshqarish samaradorligi bilan ajralib turadi, shuningdek, bank barqarorligi, uning har qanday tashqi zarbalarda daxlsizligi uchun muhim vosita hisoblanadi.

Bank menejmentining mazmuni quyidagilardan iborat: rejalashtirish, tahlil qilish, tartibga solish va nazorat qilish.

Umumiy rejalashtirish sizga bankning kelajagiga qarashga, uning maqsadlari, ko’lami, ko’lami va natijalarini manbalar va xarajatlarga mutanosib ravishda oldindan ko’rishga imkon

beradi. Rejalashtirish jarayoni uzoq muddatli va joriy prognoz rejalarini tayyorlashni o'z ichiga oladi.

Rejalashtirish xodimlar ishlashi kerak bo'lgan doirani, chegaralarni belgilaydi. Pul bozorida raqobat sharoitida faoliyatning yangi yo'nalishlari va usullarini izlash yo'nalishlarini aniqlashga imkon beradi. Rejalashtirish natijasi biznes-rejani (bankning konsolidatsiyalangan rivojlanish rejasi), shuningdek muayyan sohalaridagi operatsion rejalarini (kredit, investitsiya, depozit, foiz, kadrlar va boshqa siyosat) ishlab chiqishdir.

Tahlil materiallari bankning likvidlikni boshqarish sohasidagi strategiyasi va taktikasini aniqlashga imkon beradi. Bankning likvidligi moliyaviy koeffitsiyentlarni hisoblash, ularni mezon darajalari bilan taqqoslash, dinamikada, ko'rsatkichlar darajasidagi o'zgarishlarga ta'sir ko'rsatgan omillarni aniqlash asosida baholanadi. Tahlil natijalari bankning kredit va investitsiya siyosatini ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Konsolidatsiyalangan tahliliy ishlarning ushbu yo'nalishlari bilan bir qatorda tijorat banklari alohida yo'nalishlar bo'yicha tahliliy ishlanmalarni amalga oshiradilar: bankning kredit portfelini tahlil qilish, qimmatli qog'ozlar portfelini tahlil qilish, mijozlarning kreditga layoqatligini tahlil qilish, kapitalning yetarliligini tahlil qilish, foizlar marjasini tahlil qilish va boshqalar. Ushbu tahliliy ishlanmalar materiallari bank faoliyati sohalariga nisbatan bank risklarini boshqarish sohasidagi siyosatni ishlab chiqish uchun ishlatiladi [16].

Bank menejmenti tizimida tijorat banklari faoliyati ustidan davlat nazorati mavjudligi sababli tartibga solish muayyan xususiyatlarga ega. Bank muomaladagi katta miqdordagi "boshqa odamlarning" pullarini o'z ichiga olgan eng xavfli bank ekanligini hisobga olib, davlat tomonidan tartibga solish banklarni litsenziyalash, ularning faoliyat doirasini cheklash, kapitalning yetarliligi, likvidligi va majburiy zaxiralarni shakllantirish uchun bir qator asosiy talablarni nazarda tutadi [17].

Shu munosabat bilan bank ichidagi tartibga solish (o'zini o'zi boshqarish) tizimi birinchi navbatda davlat nazorat organlari tomonidan belgilangan talablar va standartlarga rioya qilishga qaratilgan.

Shu bilan birga, bank ichidagi tartibga solish tizimiga mustaqil yo'nalishlar ham kiradi:

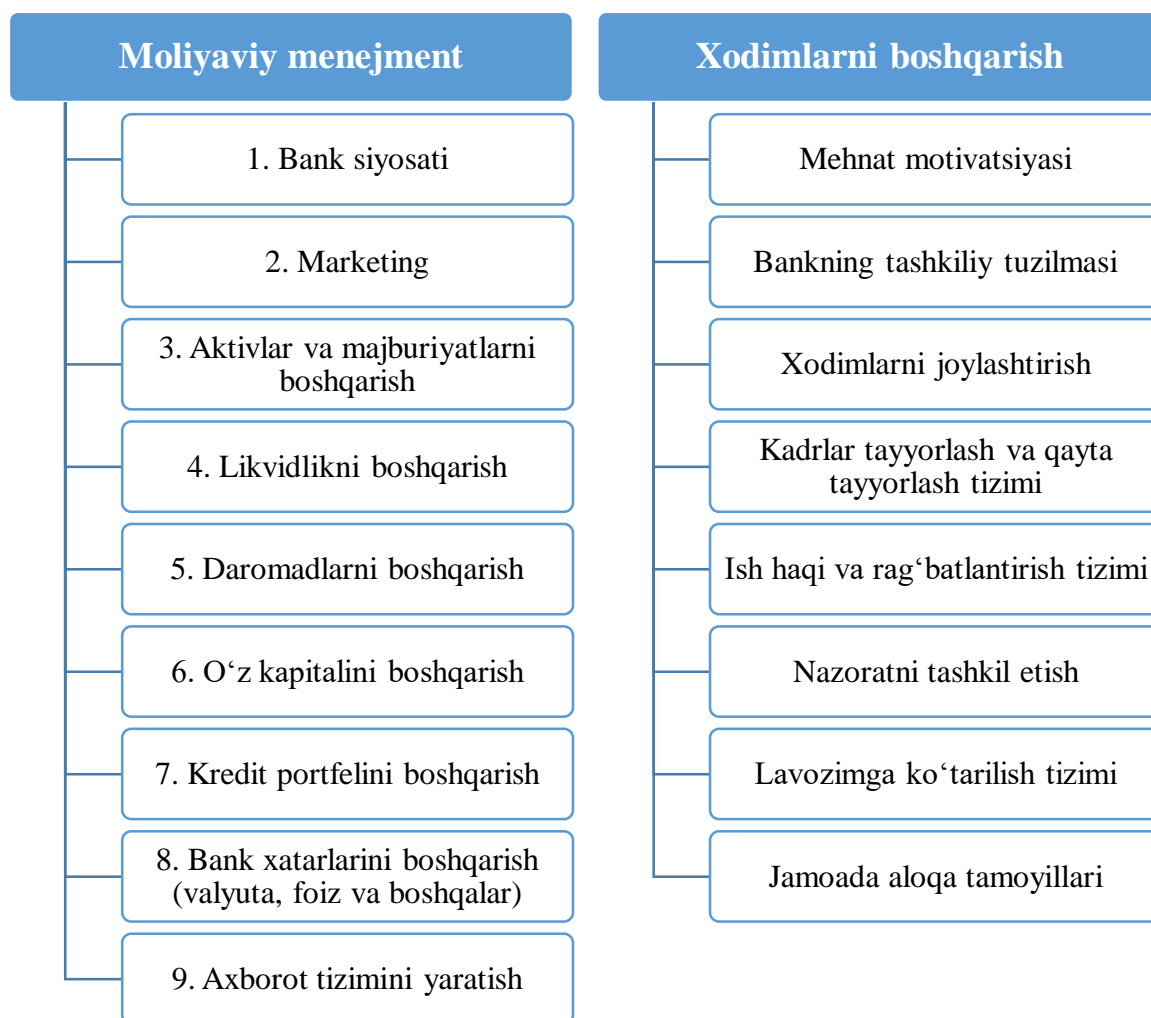
- bankning tashkiliy tuzilmasini takomillashtirish, xususan, bankning yanada rivojlanishini ta'minlaydigan yangi bo'linmalarni shakllantirish (tahliliy xizmatlar, rejalashtirish va marketing bo'limi va boshqalar.);
- bank boshqaruvi sifatini oshirish uchun yangi o'quv-uslubiy materiallarni ishlab chiqish va mavjud o'quv-uslubiy materiallarni takomillashtirish, qarorlar qabul qilish tartib-taomillarini ishlab chiqish;
- haqiqiy vaziyatdan kelib chiqqan holda bank siyosatining maqsadlari, ustuvorliklari va amalga oshirish usullarini tuzatish;
- bank faoliyatining ayrim sohalarida xatarlar hajmini cheklash yoki xatarlardan himoya qilish uchun qo'shimcha kafolatlar tizimini yaratish bo'yicha aniq choralar ko'rish;
- kadrlar siyosatini, kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlarni belgilash, bank ichidagi nazoratni tashkil etish.

Bank ishida nazorat ikki turga bo'linadi: tashqi va ichki. Tashqi nazoratni O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki va tashqi auditorlar, ichki nazoratni esa bankning o'zi tashkil etadi. Bu bank boshqaruvining bir qismi bo'lgan ichki nazoratdir. Uning funksiyalari menejerlar tomonidan ularning vakolatlariga muvofiq, shuningdek ichki audit organlari tomonidan amalga

oshiriladi. Bank ichidagi nazoratning asosiy maqsadi bank faoliyatidagi salbiy tendensiyalar va kamchiliklarni aniqlash uchun ularni bartaraf etish choralarini ko'rish uchun operatsion tizimni yaratishdir. Bank ichidagi nazorat tashqi nazorat bilan o'zaro bog'liq bo'lib, O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining qonunlari va qoidalariga, bank ichidagi ko'rsatmalar va qoidalarga, tashqi nazorat organlarining qoidalariga muvofiqligini tekshirishdan iborat.

Bank menejmentining mazmuni menejment sohasida aniq ifodani topadi. Bank menejmentining tijorat bankida moliyaviy menejment va xodimlarni boshqarishga bo'linishi bank menejmentining boshqaruvchi ta'siri yo'naltirilgan obyektning tuzilishi bilan bog'liq. Shuning uchun uni birinchi navbatda davlat nazorati organlari tomonidan belgilangan talablar va standartlarga rioya qilishga qaratilgan bank ichidagi tartibga solish faoliyati deb hisoblash mumkin.

Bank menejmentining asosiy yo'nalishlari sxematik ravishda quyidagi shaklda keltirilgan.

1-sxema. Bank menejmentining asosiy yo'nalishlari.

Moliyaviy menejmentning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat: bank faoliyatining ayrim yo'nalishlari (depozitlar, kreditlar, investitsiyalar, xizmatlar va boshqalar) uchun spetsifikatsiya bilan bank siyosatini ishlab chiqish.); bank marketingi, bankning aktivlari va passivlarini boshqarish, likvidlikni boshqarish, rentabellikni boshqarish, kapitalni boshqarish, kredit portfelini boshqarish, bank risklarini boshqarish.

O'z moliyaviy resurslarini shakllantirish manbalarini tahlil qilish. Bu muomaladagi o'z mablag'larini aniqlash, moliyaviy mustaqillik, qaramlik, investitsiya, doimiy aktiv, kapitalning manevrliligi koeffitsiyentlarini hisoblash, o'z moliyaviy resurslarini shakllantirishning tashqi va ichki manbalari nisbati, tashkilotning sof aktivlari o'sish dinamikasini tahlil qilishni ta'minlaydi [7], [10].

Moliyaviy menejment-bu yagona bank tizimida iqtisodiy jarayonlarni boshqarish va bank protseduralarini tashkil yetishning yagona texnologiyasining yo'qligi. Pul bozorida raqobat sharoitida har bir bank o'zini tutish qoidalarini ishlab chiqadi; doimiy ravishda o'zgarib turadigan iqtisodiy vaziyat bank ishini yuritishning mavjud usullarini o'zgartirish va takomillashtirishni talab qiladi.

Xodimlarni boshqarish bank menejmentining ushbu sohasi moliyaviy menejment samaradorligining zaruriy sharti sifatida bank xodimlarining bilim va tajribasidan oqilona foydalanishga qaratilgan. Bunga quyidagilar kiradi: mehnatni rag'batlantirish, bank xodimlarining ishini tashkil etish, xodimlarni joylashtirish; bank xodimlarini tayyorlash va qayta tayyorlash tizimi; ish haqi, rag'batlantirish va rag'batlantirish mexanizmi; nazoratni tashkil yetish; lavozimga ko'tarilish tizimi; jamoada aloqa tamoyillari.

Xodimlarni boshqarishning ilmiy asosi psixologiya va biznes etikasi bo'lib, u har bir xodimga tabaqalashtirilgan yondashuvlarni topishga, martaba rejalashtirishga va moddiy rag'batlantirishni tashkil yetishga imkon beradi.

Xulosa va takliflar. Banklar doimiy ravishda bozor, o'z mijozlari, bank bo'lmagan moliyaviy tashkilotlarning o'zgaruvchan talablariga va raqobatning kuchayishiga javob berishlari kerak. Banklarning iqtisodiyotdagi roli doirasida asosiy e'tibor ularning paydo bo'lish omillari, rivojlanish jarayonlari va ular amalga oshiradigan operatsiyalarga qaratilishi kerak [11].

Bank mahsulotlari va xizmatlarini ishlab chiqish va sotish bo'yicha bank faoliyatining yangi yo'nalishlarini doimiy ravishda shakllantirish muqarrar ravishda bankning funksional bo'linmalarining o'zaro aloqasi yo'qligi, ular o'rtasida ma'lumot almashish va ularning harakatlarini muvofiqlashtirish natijasida yuzaga keladigan qiyinchiliklarga duch keladi. Aynan bank bo'linmalari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning yo'qligi tufayli uning asosiy sifat parametrlari va ko'rsatkichlari yomonlashadi, qarorlarni qabul qilishning strategik jarayonlari murakkablashadi va tanlangan yechimlarning afzalliklari va kamchiliklarini baholash qiyinlashadi.

Shunday qilib, bank menejmenting asoslarini ko'rib chiqib, quyidagi takliflarni aytishimiz mumkin:

1. Bank menejmenti va marketingi bir-biri bilan o'zaro bog'liq va bir-birini to'ldiradi shu munosabat bilan ikkala tizim yagona mexanizm sifatida banklar tomonidan ko'rilishi kerak.

2. Banklar bilan raqobatlashadigan amalda nobank institutlarining paydo bo'lishi va rivojlanishi, ushbu soha yutuqlarini banklarga ham joriy etish zaruratini keltirib chiqaradi.

3. Zamonaviy texnologiyalar asosida axborot texnologiyalari va aloqa vositalarini rivojlantirish va natijada moliya-kredit tashkilotlari faoliyatining mintaqaviy va milliy sohalarini kengaytirish uchun chora tadbirlar rejasi har bir bank uchun zaruratdir.

4. Tijorat bankini to'laqonli boshqarish uchun olingan ma'lumotlarni qayta ishlashdan tashqari, bank faoliyati natijalarini taqlid qilishga imkon beradigan ixtisoslashtirilgan tizimlarni yaratish uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish zarur.

5. Bankda universal bank boshqaruvi va axborot tizimi shakllantirishda, bank iyerarxiyasining turli darajalarida boshqarish, zarur ma'lumotlarni olish, shuningdek, umuman bank faoliyati natijalarini, uning bo'linmalarini, shuningdek alohida sohalarni modellashtirish zarur.

Shunday qilib, bank menejmentining barcha taklif yetilayotgan yo'nalishlarini aniq va to'g'ri amalga oshirish bank rahbariyatiga nafaqat bank ishini yo'lga qo'yishga, balki uning rentabelligi, moliyaviy barqarorligi va bank xizmatlari bozorida raqobatbardoshligini ta'minlashga yordam beradi. Bankning to'g'ri marketing siyosati nafaqat mijozlarni jalb qilish, mavjud va yangi xizmatlarni tarqatish muammosini hal qiladi, balki bankning moliyaviy barqarorligi va raqobatbardoshligini oshiradi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. "Bank menejmenti va marketingi [Matn] : o'quv qo'llanma / O. Ortiqov [va boshq.]. — Toshkent: "Tafakkur Bo'stoni", 2015. — 224 b.
2. Банковский менеджмент : учебное пособие / Е. Г. Шершнева, Е. С. Кондюкова. — Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2017. — 112 с.
3. Банковский менеджмент: учебник / Ю.Ю. Русанов, Л.А. Бадалов, В.В. Маганов; под ред. Ю.Ю. Русанова. — Москва: Магистр: ИНФРА-М, 2021.-480 с.
4. А.А. Azlarova, М.М. Abduraxmanova "Bank marketingi va menejmenti": (O'quv qo'llanma). — T.: TDIU, 2019-y. -201 b.
5. Банковский риск-менеджмент / П.П. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2014. – 304 с.
6. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг : пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.
7. Kudbiev, D., Qudbiyev, N. T., & Imomova, Z. T. Q. (2022). Moliyaviy Hisobotlardan Moliyaviy Menejmentda Foydalanish Masallari. Scientific progress, 3(4), 1030-1037.
8. Кучкаров, Б. К. (2022). РОЛЬ МИКРОФИНАНСИРОВАНИЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES, 3(10), 78-83.
9. Кудбиев, Н. Т. (2022). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ ПРЕДПРИЯТИИ С КОММЕРЧЕСКИМИ БАНКАМИ. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES, 3(10), 87-93.
10. Кудбиев, Д. (2022). Особенности И Принципы Развития Системы Финансового Менеджмента В Узбекистане. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 12, 200-206.
11. Кудбиев, Н., & Тожиматов, А. (2023). KORXONALARNING TIJORAT BANKLARI BILAN O'ZARO MUNOSABATLARI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(2), 75-84.
12. Jumakulov, Z., & Kunduzova, Q. I. (2021). Financial Independence in the Higher Education System of the Republic of Uzbekistan: Results and Conclusions. Middle European Scientific Bulletin, 19, 236-241.

13. Davlyatshayev, A. A., & Temirkulov, A. A. (2022). Internationalization of the Educational Process in a Market Economy. *Journal of algebraic statistics*, 13(3), 3459-3464.
14. Кучкаров, Б. К. (2022). РОЛЬ МИКРОФИНАНСИРОВАНИЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES*, 3(10), 78-83.
15. Солиев, Д. Ж. (2022). Концепция Финансового Контроля В Условиях Модернизации Экономики И Его Роль. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*, 3(6), 54-62.
16. Ahmadjonovich, S. D., & Ganievich, Y. V. Improving the quality of higher education in uzbekistan. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)*, 15, 46.
17. Nabievich, I. I., & Jaloliddinovich, M. E. (2022). Accounting of fixed assets according to ifrs-tasks and solutions for the organization of accounting by component parts. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(8), 53-60.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 7 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).